

Friluftslivets fellesorganisasjon

Nedre Slottsgate 25, 0157 OSLO

Telefon: 23 31 09 80, Telefaks: 23 31 09 89, E-post: post@frifo.no www.frifo.no

Org. nr.: 971 262 834, Bankgiro: 7154.05.51671, Postgiro: 0801 2713550

Miljøverndepartementet

Postboks 8013, Dep

0030 Oslo

Oslo, 02.07. 02

Høring: Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

FRIFO takker for muligheten til å bidra med høringsuttalelse knyttet til Kulturminneutvalgets utredning "Fortid former framtid" NOU 2002:1.

FRIFO vil i hovedsak berøre de problemstillinger som umiddelbart berører friluftsliv.

1. Utredningens mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for en fremtidsrettet kulturminnepolitikk

Muligheter og trusler

FRIFO mener det er grunnlag for å skape større folkelig engasjement rundt kulturminnene og deres betydning for vår forståelse av historien og nærhet til naturen. Behovet for å ivareta kulturelle uttrykk er stort, og det må satses på nye og kreative løsninger for å fremme kulturminnevernet og se det i videre sammenheng med natur og friluftsliv. Det vises her til positive løsninger som f.eks Ytste Skotet på Sunnmøre, der kulturhistorien formidles i sammenheng med naturliv og friluftsliv. I møte med i naturen og kulturen får mennesket en økt forståelse for fortiden, nåtiden og fremtiden. Det er svært viktig å skape slike arenaer for positive opplevelser for mennesker i møte med kulturminnene.

2. Hvordan legge til rette for aktiv bruk og ivaretagelse av mangfoldet i kulturarven?

Friluftsliv og kulturminner

Utvalget belyser sammenhengen mellom natur og kulturformidling – men det savnes en konkretisering av dette arbeidet. Dette kan tydeliggjøres gjennom økt bruk av kulturmiljøfredninger. I møter med naturen, det biologiske mangfoldet og kulturminnene økes opplevelsen, og kvaliteten på turen antas å øke i kraft av de positive inntrykk en har på veien. Et mangfold av kulturminner gir en dypere og vakrere opplevelse av naturmiljøet og skaper en økt forståelse for hvilke sammenhenger det er mellom kultur og natur. Kulturminner er kunnskapskilder og har opplevelseskvaliteter som er svært viktige for å få et kvalitativt og godt friluftsliv.

I ulike undersøkelser oppgir et betydelig antall mennesker at kulturminner er med på å berike deres friluftsliv. De aller fleste områder i Norge, også de områdene som betegnes som ”urørt villmark”, har betydelige innslag av kulturminner. En ansvarlig forvaltning av disse og en økt implementering av, og en økt bevisstgjøring knyttet til, kulturminnene i friluftslivet vil bidra til mer positive friluftsopplevelser og et økt engasjement for kulturminnene. For å få til dette er FRIFO av den oppfatning at en må legge til rette for at det skapes gode arealer for å utøve friluftsliv i områder med kulturminner og gi disse den plassen de trenger for å inngå som en naturlig del av helhetsopplevelsen.

Skjøtsel i regi av utradisjonelle aktører

FRIFO mener det i større grad bør åpnes for at skjøtsel kan forgå i regi av skoler, frivillige og annet – en tidlig kursing av barn og unge, kan være et svært viktig bidrag for å få til et generelt økt engasjement for kulturminnene. En antar at økt kunnskap og nærhet til naturen øker ønsket om å verne naturen. En får anta at det samme gjelder for kulturminner. Kulturminnene må settes i en sammenheng og inngå som en naturlig del av arealene som folk oppholder seg i.

Friluftsliv som kulturelt uttrykk

Det er et økende behov for å verne om friluftsinnteressene, og de verdier og tradisjoner friluftslivet representerer. FRIFO savner et punkt i NOU 2002:1 knyttet til friluftsliv og kulturminner. Friluftsliv utgjør en del av den norske kulturarven og bør derfor sees som et viktig kulturhistorisk uttrykk.

Miljøhandlingsplaner

FRIFO er fornøyd med at det poengteres at kulturminner bør inngå i miljøhandlingsplaner og at planene blir målrettede, tiltaksorienterte og etterprøvbare. Dette vil gi en helhetlig miljøforvaltning og bidra til at alle miljøutfordringene blir sett under ett og gjort mer tydelige for alle.

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskapning

Økonomiske rammer

FRIFO støtter utvalget i at det er et behov for å styrke de økonomiske virkemidlene for kulturminnevernet, både i form av tilskudd til direkte tiltak og til forvaltningsnivåene.

Praktisk innsats fra privat og frivillige organisasjoner

FRIFO er fornøyd med planene om å stimulere og legge til rette for praktisk innsats fra privatpersoner og frivillige lag og organisasjoner. Det er et betydelig behov for stabile og forutsigbare bevilgninger og økt statsstøtte slik at organisasjonene til enhver tid vet hvilke midler som er til rådighet – dette kan i stor grad bidra til at organisasjonene i større grad kan være varige og nyttige medspillere i kulturminnevernet og miljøforvaltningen generelt.

Kulturminner til verdiskapning

FRIFO er i utgangspunktet positiv til at det satses på verdiskapning og grunnlag for næringsvirksomhet knyttet til kulturminner. Men økt bruk av kulturminner og kulturmiljøer i næringsvirksomhet og annen type verdiskapning må ikke komme i konflikt med allmennhetens rett til fri ferdsel (jfr. Friluftsloven §1).

4. Eiernes og brukernes rolle og situasjon i kulturminnearbeidet

FRIFO har ingen merknader til dette punktet.

5. Partnerskap og samarbeid

Samarbeid med frivillige organisasjoner

FRIFO er fornøyd med kulturminneutvalgets belysning av de ressurser som frivillige organisasjoner kan bidra med. Det vises til et stort uutnyttet potensiale knyttet til den frivillige innsatsen. Mange organisasjoner innehar betydelig kompetanse og vilje til å løse mange av kulturminnevernets oppgaver og utfordringer og bør gis mulighet til å bidra i større grad enn det gjøres i dag.

Forum for natur og friluftsliv

Det er opprettet Forum for natur og friluftsliv (FNF) i alle fylker, og det arbeides med å opprette tilsvarende forum i utvalgte kommuner. FNF er et bredt sammensatt samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjonene i de enkelte fylkene. Kulturminnevernet er helt avhengig av lokal interesse og engasjement og FNF kan her være en naturlig samarbeidspart..

LA21 – Engasjement nytter

Det vises også til "Engasjement nytter"- prosjektet til FRIFO, Korg (Kulturvernets fellesorganisasjon), FL (Friluftsrådernes landsforbund) og Miljøheimevernet. Prosjektet skulle fremme LA21 – engasjement blant de frivillige organisasjonene. Organisasjonene hadde mange fellessaker og mente dette samarbeidet var meget positivt og ga grunnlag for videre kontakt med felles utfordringer. Evalueringen av prosjektet viste at organisasjonene savnet kontakten med statlig og kommunal sektor, og at mange mente det var potensial til å legge til rette for et bredere og mer forpliktende samarbeid.

6. Kompetanseoppbygging og utdanning

Det er betydelig behov for en kunnskapsheving om kulturminnevern for å legge til rette for at kulturminnene blir tatt vare på. Dette bør, som også utvalget påpeker, skje gjennom skoler, sikring av kvaliteten på håndverksfag, styrke kompetansearenaene og styrke utdannelser av høyere grad. FRIFO mener det bør i stor grad være en tverrfaglig vinkling på tema knyttet til natur, kultur og friluftsliv – slik som eksempelvis på Høgskolen i Telemark. På denne måten får en i enda større grad sett sammenhengen mellom natur, kultur og friluftsliv og knyttet dette sammen i et videre perspektiv.

7. Mindretallets særmerknad

FRIFO har ingen merknader til dette punktet, men viser til FRIFOs generelle kommentarer.

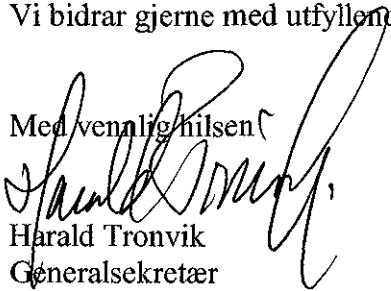
8. Kommuneprosjektet

Stortingsmeldingen om oppgavefordelingen (St.meld. nr. 31 (2000-2001)) *Kommune, fylke, stat – en bedre oppgavefordeling* legger til grunn de ekstraoppgaver som kommunene får knyttet til natur, kultur og landbruksforvaltning. Hovedargumentet for denne oppgavefordelingen er at kunnskapen om temaene ligger hos lokale aktører og at kommunal beslutningsmyndighet vil skape økt engasjement om arealene. FRIFO ser klart fordeler ved denne fordelingen, men ønsker å poengtere at for å delegere myndighet må det også tilføres ressurser for å gjennomføre oppgavene og etablere fagmiljøer som kan ta seg av de utfordringer som vil komme. Mange kommuner sliter med økonomi og mangel på kvalifiserte fagpersoner og disse utfordringene må være løst før nye oppgaver blir overført.

FRIFO mener det må overføres ressurser nok til kommunene før kommunereformen gjennomføres.

Vi bidrar gjerne med utfyllende og oppklarende kommentarer.

Med vennlig hilsen

Harald Tronvik
Generalsekretær

Ingeborg Fønsteli
Saksbehandler